קדושת לוי — קדושים

קדושים תהיו כו' (ויקרא יט, ב). במדרש (ויק"ר כד) יכול כמוני, תלמוד לומר כי קדוש אני ה', קדושתי למעלה מקדושתכם. הנראה לי בזה וכבר האריכו הקדמונים בענין הזה, דהיינו במה שיכול האדם לגשת על עבודת הקודש איזה עבודה שהוא בלב הוי אומר זה תפלה, דהיינו במה שנותן נגד עיניו גדולת הבורא ברוך הוא אומר מה אני לבקש ולזעוק לפני המלך הגדול מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא הלא אני עפר רמה ותולעה מלא עונות ופשעים, ואחר כך חושב בעצמו מהיום והלאה אני מקבל עלי עול מלכות שמים באמת ובלב שלם וכן בכל יום ויום ילך ממדריגה למדריגה וישמע חכם ויוסיף לקח. וזהו דאיתא במסכת שבת (כא:) נר חנוכה בית שמאי אומרים כו', ובית הלל אומרים מוסיף והולך, פירוש לפי שבכל יום מהח' ימי חנוכה כאשר מקיים מצוה ומצוה גוררת מצוה, אזי מתדבק לעבודת הבורא ברוך הוא ובכל יום כאשר עושה עוד מצוה אזי מתדבק יותר להבורא ברוך הוא ונמצא אז רואה גודל שפלותו, כי כל מה שהוא קרוב יותר אל המלך אזי נראה יותר בעיניו גודל שפלותו ובזה יהיה יכול לבוא אל מדריגת אי"ן ולענוה יתירה. ובית הלל שהיו במדת ענוה ביותר על כן אמרו מוסיף והולך כנ"ל. וזה כוונת המדרש קדושים תהיו, יכול כמוני, תלמוד לומר כי קדוש אני ה', קדושתי למעלה מקדושתכם, דהיינו מחמת רוב קדושתכם אזי נתקדש שמי ביותר. וזהו קדושתי למעלה , דהיינו שנתקדש שמי מחמת קדושתכם. והנה מה טוב ומה נעים לכל איש הישראלי להתדבק במדת ענוה וכמאמר הכתוב (משלי כב, ד) עקב ענוה יראת ה', ואז יגרום שיתקדש שמו הגדול בזה על ידי אנשים אשר הם בוודאי חשובים ועושים מצות ומעשים טובים ואף על פי כן הם בעיניהם כאין נגד הבורא וזהו שנתגדל שמו ברבים. כן יתן לנו השם יתברך מדת ענוה ושאר מדת ישרות אמן:

או יבואר קדושים תהיו, להבין הענין מאי קדושים תהיו כו', איש אמו ואביו תיראו, מה סמיכת זה לזה. ונבאר קודם משנת עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בג' דברים וכו', דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון. מאין באת, מטפה סרוחה. ולאן אתה הולך, למקום כו'. ולפני מי אתה עתיד כו', לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. (אבות ג, א) ולכאורה הוא תמיה, כי מי לנו גדול מעקביא בן מהללאל בענוה ויראת חטא וידבר ממדריגה קטנה כזאת שהוא יראת העונש. ב', קשה אריכות הלשון דע מאין כו' ולאן אתה הולך כו', והדר מפרש, ומהראוי היה לו לומר, דע מאין באת מטפה סרוחה כר:

ונראה לפרש בעזרת השם הענין הוא כך, אם תהיה טוב אז מאי"ן באת כו', במדריגה טובה. ואם חס ושלום להיפך אזי יהיה מאין באת מטפה סרוחה. כי ידוע שיש שני מיני מדריגות של יראת השם יתברך. האחד, הוא יראת העונש חס ושלום. והב', היא יראת הרוממות היא יראה האמיתית והוא מדריגת צדיקים מחמת שהצדיק מסתכל תמיד באי"ן הנעלם והחכמה מאין תמצא ומעלה תמיד על מחשבתו שהבורא ברוך הוא וברוך שמו אין סוף ואין תכלית ולית מחשבה תפיסה ביה כלל ומעלה תמיד על מחשבתו איך שכל המלאכים ושרפים חיות ואופני הקודש עד אין שיעור ומספר וכל העולמות עד אין מספר כולם מתבהלים ומתפחדים מאימתו ואיך בריה שפלה כו'. והנה כשבא צדיק ליראה זו ומתמיד בה הוא דבוק ברוחניות ומשבר כל התאות הגשמיות הוא חלק אביו ואמו שנתנו בו ומדבק בנ"ר ונשמה חלק הבורא ברוך הוא וברוך שמו כמאמר חכמינו ז"ל (קידושין ל:) שלשה שותפים באדם, עד שמהפך חומר לצורה ומסתכל תמיד באי"ן הנעלם. וזה היה מדריגת משה רבינו עליו השלום שהיה עניו מכל האדם, רוצה לומר שהיה תמיד דבוק באי"ן הנעלם וממילא היה בעיניו כאין והיה עניו מכל אדם. וזאת היראה היא עיקרית מכל המצות, כי כל המצות הם להזדככות החומר רמ"ח מצות עשה כנגד רמ"ח איברים ושס"ה מצות לא תעשה כנגד שס"ה גידין, בכדי שיבא לידי יראה זו ולדבק את עצמו במדת אין. והנה מי שזוכה ליראה זו כיון שהזדכך חמרו ובטל ממנו חלק אביו ואמו ונעשה מחומרו צורה ודבק בהשם יתברך בוודאי הוא אינו בא מטפה

סרוחה ואין הולך למקום כו'. גם ידוע שהצדיק נקרא בן להקדוש ברוך הוא כמאמר (משלי י, א) בן חכם ישמח אב וכו', והחכמה הוא היראה כידוע. וכשבא בן אצל אביו למשפט בודאי אין לו לירא כלל, כי בוודאי יצא זכאי בדין. מה שאין כן מדריגה השניה שהוא יראת העונש ואין לו יראת הרוממות הנ"ל הוא מדובק מחלק אביו ואמו אזי הוא בא מטפה סרוחה והולך למקום כו' והוא במדריגת עבד והעבד כשבא למשפט אינו יודע אם יצא זכאי:

וזהו כוונת עקביא בן מהללאל שמדבר מב' מדריגות הנ"ל. מדריגה הא', דע מאין באת, פירוש שיסתכל האדם תמיד באי"ן הנעלם איך הוא מחיה ומהוה כל העולמות כולם בכל רגע ממש מאין ליש ובלתי חיותו הכל אפס וזו גם כן ולאן אתה הולך, כלומר שכל עשיית המצות כדי שתקרב עצמך למדת האי"ן. מה שאין כן חס ושלום אם לא תעשה רצונו של מקום ותדבק עצמך בגשמיות אזי מאין באת מטפה סרוחה ולאן אתה הולך כו' ולפני מי אתה עתיד כו' לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, כיון שהוא במדריגת עבד משפטו לפני המלך דייקא ואינו יודע אם יצא זכאי. וזו כוונת הפסוק קדושים תהיו כי קדוש אני איש אמו ואביו תיראו, היינו שצריך אדם לירא שלא ידביק עצמו בחלק אביו ואמו שהוא הגשמיות ולקדש את עצמו ולבקש ולדבק בחלק הבורא יתברך שמו ויהיה מובדל מהגשמיות. וזו כי קדוש אני ה':

איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו (ויקרא יט, ג). הכלל הוא, כי הירא מדבר בוודאי קצת דקצת משיג, דהיינו שיש לו יראה ממנו ובוודאי להשיג כל מהות הדבר אי אפשר להשיג כי במחשבה היא גדולה מדבר שמשיג כן הוא בוודאי כיון שהעולמות יש להם מהקדוש ברוך הוא יראה בוודאי הם משיגים קצת דקצת ממדותיו. ובוודאי להשיג כל מדותיו אי אפשר, רק ששופע וזורח על העולמות שיש עילה על הכל אשר אין להשיג אותו. והנה זה הבחינה אשר העולמות משיגים קצת דקצת מדותיו בכדי לירא מלפניו זה נקרא אב ואם, כי אב ואם הוא מה שהעולמות משיגים קצת מגדולת הבורא בכדי לירא מלפניו. וזה הבחינה אשר הוא שופע וזורח על העולמות שיש עילה על הכל אשר אי אפשר להשיגו זה נקרא בחינת שבת, כי שבת הוא בטל ממלאכתו, ואף על פי כן יש שם פעולה במחשבה. וזהו איש אמו ואביו תיראו, כי מזה מה שהעולמות משיגים קצת דקצת מדתו זה העיקר היראה. ואת שבתותי תשמורו, מזה שופע עליהם בחינת שבת כנ"ל:

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן כו' (ויקרא יט, לב). כי הנה לפי מה שכתבנו שעיקר היראה הוא יראת הרוממות בגין דאיהו רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין וכולהון קמיה כלא חשיבין, וכשהאדם הוא במדריגה זו הוא נקרא בן אהוב למקום. והנה בן חביב שאביו אהבו אהבה רבה ואהבת עולם הבן ירא מאוד לעבור רצון אביו חס ושלום שלא יהיה צער לאביו חס ושלום אשר אהבו אהבה עזה וכל מגמתו לעשות נחת רוח לאביו שבשמים כמאמר חכמינו ז"ל (חגיגה טו:) ישראל מפרנסין לאביהן שבשמים, בתורה ועבודה וגמילות חסדים וקיום המצות. אבל חס ושלום להיפך אמרו חכמינו ז"ל שכינה מה הלשון אומרת קלני מראשי, כביכול יש לו צער להבורא ברוך הוא. והצדיק ירא תמיד שלא לצער חס ושלום לאביו שבשמים, רק לעשות נחת רוח לאביו שבשמים ובחינת יראה זו הוא שירא ממדת הרחמים, כי יש מי שירא ממדת הדין חס ושלום ובבחינות הנ"ל הוא שהצדיק ירא ממדת הרחמים שלא יהיה צער חס ושלום למדת הרחמים כי עיקר בריאת העולם היה להטיב לברואיו כידוע. ויותר ממה שהעגל רוצה כו', עיקר כוונתו היה להשפיע חסדו ורב טוב לבית ישראל וכשחס וחלילה אין עושין רצונו של מקום שכינה מה הלשון אומרת קלני מראשי כו'. ונמצא עיקר יראת הצדיק שלא יהיה חס ושלום צער למדת הרחמים ולהשפיע חסדים ורחמים וחיים ושלום על ישראל, כי זה עיקר התענוג של הבורא ברוך הוא. וידוע שזקן ושיבה הוא מדת הרחמים כידוע מאמר חכמינו ז"ל בסיני נדמה להם כזקן מלא רחמים. וזו פירוש הפסוק מפני שיבה תקום, רוצה לומר שעיקר היראה הוא ליראה מפני שיבה, הוא מדת הרחמים. והדרת פני זקן, שלא תאמר קלני מראשי חס ושלום, כי אם עוז והדר לפניו עוז וחדוה במקומו. וזהו והדרת פני זקן: